

# FARGER, FUNKSJON OG FØLELSER

Farger er sterke virkemidler, sier Anne Berentsen. De gir umiddelbare reaksjoner og setter følelser i sving. Men funksjonaliteten styrer, og målene er lesbarhet, helhet og tidløshet.

Katharina Styren



## Intervju med Anne Berentsen

Anne Berentsen er interiørarkitekt MNIL. Hun driver Berentsen Interiørarkitekter AS.

"Jeg har gruet meg, skjønner du", ler Anne Berentsen. "Å, hvordan skal jeg fortelle om hvordan jeg arbeider med farger? Jeg bare gjør det! Det er følelser, vet du. Farger ER følelser."

Anne er interiørarkitekt MNIL. Hun eier og driver BIARK og har en imponerende CV å vise til. Noen av de mest prestisjefylte og spennende prosjektene er gjennomføringen av Regjeringskvartalet med innredning for 11 departementer, renoveringen av Urbygningen ved Universitetet i Oslo (belønnet med Oslo Bys Arkitekturpris), totalrenovering av Det Kongelige Slott og interiørene i kontorbygget til Reitangruppen. Særdeles forskjellige byggverk, og interiørene er således vidt forskjellige fra hverandre. Fellesnevneren er deres egenart og sterke identitet. Og arbeidene viser Annes talent for å gjøre bruk av hele fargespekteret. "Det handler om entusiasme", sier hun. "Et engasjement for prosjektet som starter i møtet med oppdragsgiver, og som fortsetter helt frem til det står der ferdigprosjektet. Jeg ønsker at rommene jeg arbeider med skal bli til noe, at de skal leve, og at mennesker skal leve i dem."

**Katharina Styren:** Hva er ditt forhold til farger?

**Anne Berentsen:** Farger er et sterkt virkemiddel. Jeg blir oppspilt av frodigheten og

impulsene sterke farger kan gi, samtidig nyter jeg stillheten i et kaldt og rolig vinterlandskap. Farger gir umiddelbare reaksjoner. Å begrense fargebruken kan være like sterkt som å bruke mye farge. Det kommer an på hva man ønsker å oppnå. For å skape funksjonelle og uttrykksfulle rom benytter jeg alle virkemidler som til sammen skaper den helhetlige opplevelsen jeg ønsker å få frem.

**KS:** Dette er tydelig når man ser på prosjektene dine. Man ser sjelden malte flater, men snarere fargede volumer. På denne måten fremstår objektene som hele og identifiserbare. De blir som skulpturelle objekter i rommene.

**AB:** Jeg er nok ganske ensfarget. Jeg vil ikke forstyrre opplevelsen av et objekt der lys og skygge sammen gjengir kurver og linjer og gir oss en helhetlig forståelse og logisk oppfatning av formen.

**KS:** Colours follow function?

**AB:** Ja! I grunnen, jeg arbeider nok mest på den måten. Et flott rom trenger ikke tilførsel av farger hvis materialer og overflater, lysinlipp og belysning er av høy kvalitet, enten det er gitt et sobert uttrykk eller motsatt. Selv om farger er et relativt "billig" virkemiddel benyttet som maling eller på møbler er det ikke det minst viktige.

INTERIØR



Innredningen av Reitangruppens kontorbygg i Gladengveien på Ensjø startet høsten 2006. Fra lysgården. The interior fitout of the offices for the Reitan Group in Oslo started in the autumn of 2006. From the atrium.

På hvilken måte jeg velger å tilføre eller eventuelt unnlate bruk av farger avhenger av prosjektet.

## Hvor kommer fargene fra?

**KS:** Hva tar man utgangspunkt i når man arbeider med farger? Et maleri? Et musikkstykke? Låtskriveren Maria Mena har sagt at hun ser musikken sin i farger når hun skriver – et ganske vanlig fenomen som kalles synestesi. Det er der hennes musikkspåk dannes. Har du en liknende opplevelse av farger? Får du neglsprett av isblå? Hvis du har noen slike opplevelser, hvordan transformerer du denne forestillingen til farger i interiørene?

**AB:** Kanskje er jeg litt privilegert. Jeg danser meg ofte "fargebilder" når jeg kommer inn i et rom, ikke bare i form av raske "fargeflash", men helt klare bilder av måter å fargesette nettopp dette arealet på. Inspi-

INTERIØR

## "Fargesetting er en kunst! Ethvert prosjekt krever sin fargepalett."

rasjonen kommer ofte der og da, i møtet med arealet, oppdragsgiver, brukerne og andre i prosjektet.

Andre ganger har jeg helt klare holdpunkter å bygge på. Jeg sitter sjelden eller aldri og drodler over fargeviften og jeg er alt for mye av et følelsesmenneske til å blande matematikk og fargekoder inn i det. Men jeg jobber hardt med fargene og vurderer dem intenst i forhold til overflater, blank/matt, tørr/våt, horisontalt/vertikalt, ru/glatt, naturlig/kunstig lys, og for ikke å glemme bruksområdet. Fargesetting er en kunst! Ethvert prosjekt krever sin fargepalett.

**KS:** Hva er du ute etter?

**AB:** Farger kan brukes til å skape lesbarhet i skillet mellom gammelt og nytt, mellom ulike funksjoner og som hjelpemiddel til å orientere seg i bygninger. Rehabiliteringsprosjekter gir alltid sterke føringer for fargevalgene. I Urbygningen / Juridisk fakultet er for eksempel nye volumer, faste innredninger og konstruksjoner, samt kontorinnredningen, kledd i sort linoleum som en kontrast til arkitekt Chr. H. Grosch opprinnelig temmelig fargerike interiører. Grosch og dekorasjonsmaleren Peter Wergmann, som stod for dekoren på vegger og tak, benyttet seg av mange farger og til dels sterke kontraster. Min sorte tråd fanger opp og skaper sammenheng med fargene i den opprinnelige dekoren, og understreker hva som ble tilført bygget ved den store rehabiliteringen. Jeg er opptatt av helhet. Jeg har alltid en "rød tråd" gjennom et pro-





Reitangruppens kontorbygg. Stillerom.  
Offices for the Reitan Group. Quiet room.



Reitangruppens kontorbygg. Pauseareal.  
Offices for the Reitan Group. Informal seating area.

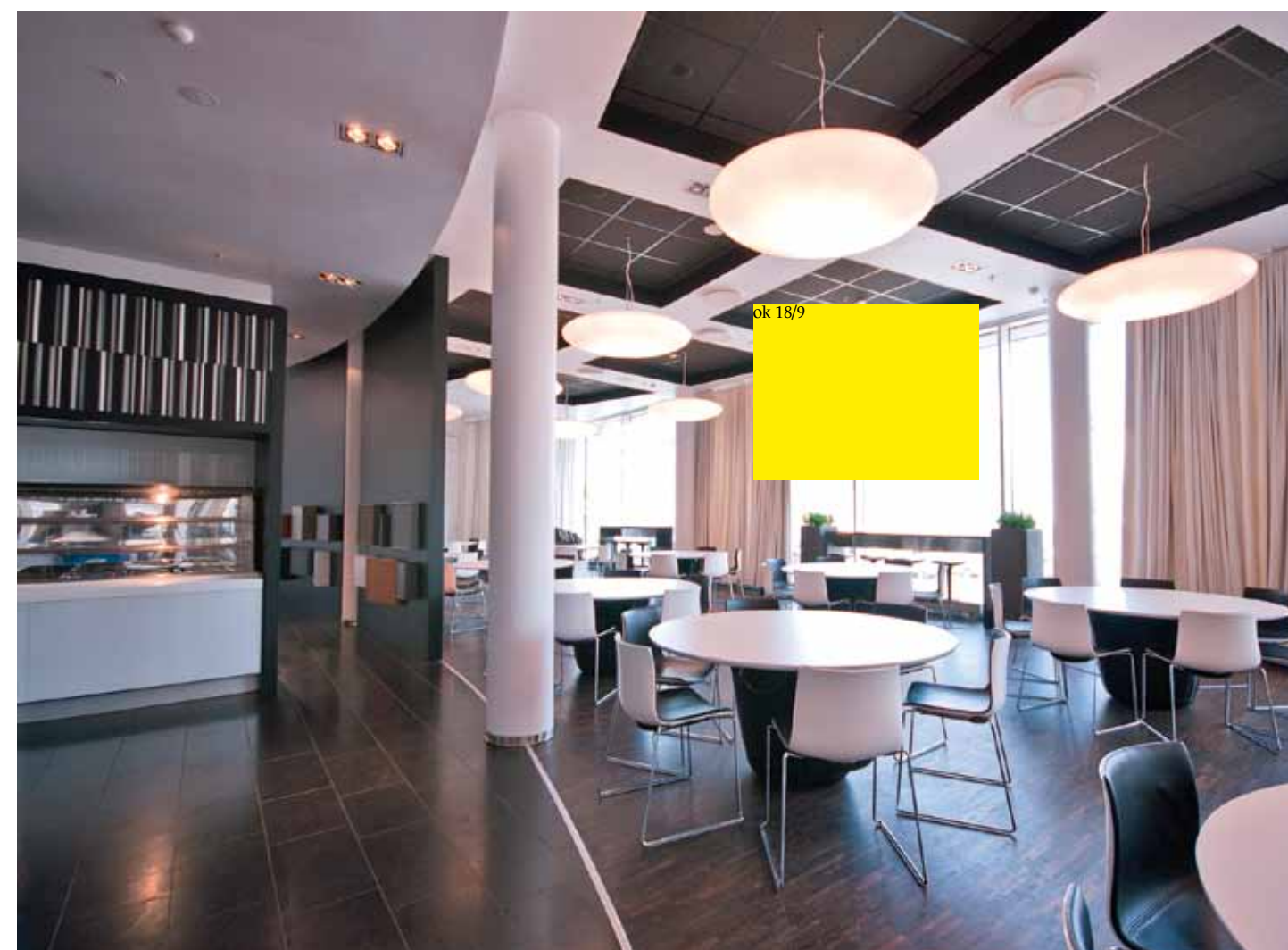




Ominnredningen av det kongelige slott. HM Dronningens audiensværelse.  
The refurbishment of the Royal Palace, Oslo. HM the Queen's audience chamber.



Ominnredningen av det kongelige slott. Fyrstesonen, Kong Haakon's suite.  
The refurbishment of the Royal Palace, Oslo. King Haakon's Suite.



Reitangruppens kontorbygg. Lunchrestauranten.  
Offices for the Reitan Group. Staff restaurant.

sjeikt. Kontraster er en annen viktig ting, jeg benytter ofte sort eller en mørk farge, som kontrast til øvrige farger. Det gir interiørene styrke og stramhet.

**KS:** Har du en personlig fargepalett? Jamfør Le Corbusier, som utviklet sitt eget farge-system?

**AB:** Nei, fargespekteret er så stort, mulighetene så mange, at det ville være synd å begrense dem.

#### Trender og det tidløse

**KS:** Fargebruk, og trender og moter i fargebruken, er en gjenganger i interiør- og livsstilslitteraturen. Hvordan forholder du deg til trender?

**AB:** Man preges ufravikelig av tiden man lever i. Jeg er et moderne menneske. Men at interiørene jeg skaper er tidløse er veldig viktig for meg.

Et av Anne Berentsens sentrale prosjekter er restaureringen og innredningen av Det Kongelige Slott. Arbeidet omfattet innredning av offisielle rom, audiensværelser, statsrådsarealer, gjestesuiter og gjesterom, hoffsoner med representative kontorarealer, trapperom, korridorarealer med mer – i alt ca. 100 individuelle værelser. Berentsen har

**“Det er gøy å lete, skrape og til slutt finne svaret. Jo vanskeligere jo bedre!”**

stått for alt av overflater, farger, materialer, belysning møbler, gardin- og sengearrangementer og øvrig utstyr, i samarbeid med interiørkonsulent Cecilie Stang. Oppgaven innebar i stor grad også design av møbler, tepper og tekstiler. Ornamenteringer og farger er hentet fra riktig tidsepoke gjen-

nom nøye studier og reiser i inn- og utland, eller komponert ved sammensetning av fragmenter funnet på Slottet. Possementene på gardiner og møbler er spesiallaget og fargesatt til prosjektet. Alt er levert på spesialbestilling.

**AB:** I rehabiliterings- og restaureringsprosjekter er det ikke alltid enkelt å finne tilbake til originale farger på vegger og tak. Ofte er tidligere oppussinger gjennomført så grundig at sporene etter det originale er borte. Men det er gøy å lete, skrape og til slutt finne svaret. Jo vanskeligere jo bedre! Kompleksiteten av materialiteter, strukturer, farger og mønstre i Slottets værelser er stor. I slike tilfeller gjelder det å binde farger og mønstre sammen, og samtidig dempe det som forstyrrer bildet og fremheve det som er essensielt.

**KS:** Det har vært moderne å arbeide med

fondvegger. Dette for å fremheve eller skape et fokuspunkt. Hva tenker du om å arbeide på denne måten?

**AB:** I interiørblader og TV-programmer dukker ufravikelig denne feature wall opp som en standard resept for et spennende interiør. Men en stormønstret enveggstapet eller dekor kan ofte virke malplassert og splittende på et romforløp. Dessverre blir ofte farger benyttet for å bøte på billige løsninger i totalentrepriser, dersom man ikke har godt detaljeringsarbeid, og har brukt billige materialer, profiler o.l. Kanskje fordi det er så enkelt å bruke et malespann at man lett kan finne en motefarge å tilføre på en vegg, og vips har man et kult og iøyefallende interiør. Huff. Farger er et fantastisk virkemiddel hvis man virkelig går inn i fargeverdenen og fargenes betydning på en grundig måte.

#### Det tillærte og det spontane

**KS:** Har du undervist i farger noen gang? Hvordan kunne du i så fall tenke deg å gå frem?

**AB:** Jeg har undervist på SHKS, men ikke bare i farger – det er for teoretisk og ligger ikke for meg. Basiskunnskaper må man ha i bunnen, men jeg er redd for kollektive oppfatninger av hvilke farger som er “fine” eller godtatte. Ser man etter er arkitekten ofte fargesatt etter akkurat dette, man kan bli slave av det tillærte. Du kan til og med ofte lese alderen på arkitektene i arkitekturen deres. God fargesetting krever at du tar ut noe i ditt indre og slipper løs ideene om hva som er riktig og galt, stygt eller pent. I riktig kontekst passer alle farger sammen.

**KS:** Har du en yndlingsfarge?

**AB:** Nei. Som profesjonell fagutøver er jeg livredd for merkelapper. Å hekte seg opp i yndlingsfarger virker bare begrensende.

Eventuelle preferanser kan komme og gå, men de er ikke beregnet på omverdenen. Hver farge i fargesirkelen har sin berettigelse og verdi. Det er prosjektet som avgjør hva slags farger som benyttes. Yndlingsfarge... Nei, men jeg mener det er viktig at et interiør inneholder en del sort. Jeg er opptatt av kontraster, dynamikk og spenning. Dette må til for å gi rommet karakter og helhet.

**KS:** Finnes det farger som ikke egner seg i interiører?

**AB:** Mange farger har et begrenset bruksområde, men kan i en mer raffinert og uortodoks setting tilføre det lille ekstra, eller til og med utgjøre den store forskjellen. Jeg er derfor ikke villig til å sette “fy-lapp” på noen del av fargespekteret, og bruker det hele.

**KS:** Hva er det som har fått deg





Reitangruppens kontorbygg. Kontorareal med stillebokser og pauseplass.  
Offices for the Reitan Group. Open plan office with quiet boxes and informal seating.



Urbygningen, Universitetet i Oslo. Kontor.  
Domus Academica, the University of Oslo. Office.



Reitangruppens kontorbygg. Museum.  
Offices for the Reitan Group. Museum.

til å arbeide så aktivt med farger?

**AB:** Jeg er aktiv i alle aspektene av interiørprosjekteringen: planløsning, materialbruk, teksturer, romutforming, dimensjonering, innredning, naturlig lysinnfall og kunstig

### “Som profesjonell fagutøver er jeg livredd for merkelapper.”

belysning, møbeldesign, møblering, kunstnerisk utsmykning, osv. Alt spiller sammen. Men, jeg mener å ha en ganske “fingradert” forståelse av fargenyanser og virkninger, og bruker denne i alle mine prosjekter.

#### Muligheter og begrensninger

I Reitangruppens sosiale fellesarealer har Anne skapt et rolig, mørkt lerret som kontrast til de lyse arbeidssonene. Fargesterke loungemøbler er aktive, romdannende elementer mot de øvrige mørke flatene. Ved å flytte rundt på møblene forandrer man hele scenen, deres innbyrdes relasjon og rommenes funksjon. I de sorte teppene har Anne lagt inn en del “selvkomponert rusk” i form av små hvite felter. Dette skjuler ekte smuss, i tillegg til å skape aktive gulv. Himlingen med nedsenkede lys- og luftkanaler over sorte flater danner soner over de hvite bordene, og skaper en dynamikk i

rommets flater. Stillerom er utformet som frittstående fargebokser, som gir anledning til en blå eller gul pause fra arbeidet, eller kanskje en rød telefonsamtale?

**KS:** Hvis du ble fortalt at du i Reitanprosjektet ikke fikk benytte farger overhodet, men bare holde deg innenfor en “nøytral” fargeholdning (NCS S 0500-N til NCS S 9000-N) hvordan ville du da ha arbeidet deg frem?

**AB:** Jeg har ofte “frivillig” tatt utgangspunkt i nettopp dette, en overordnet skala i sort/grått/hvitt. Et totalt fravær av farger. Et fargevakuum som skaper et sug etter noe med farge. En appelsin på en bordplate, en grønn lilje får nærmest en eksplosiv kraft i sånne omgivelser, de fyller rommet. Less is more..! Men hvis det i et prosjekt ble lagt til grunn en forutsetning om at jeg skulle holde meg innenfor skalaen NCS S 0500-N til NCS S 9000-N, ville jeg forsøke å overtale oppdragsgiver med å erstatte NCS S 0500-N med 0300-N. Deretter ville jeg ha ønsket å erstatte enkelte av gråtonene med Y, R og G. Spekeret jeg da hadde til rådighet ville ha gitt meg all verdens muligheter til å skape et flott interiør. Hvis ikke dette ble god tatt ville jeg selvfølgelig ha gjort noe flott ut av de forutsetningene som først lå til grunn.

**KS:** Kan du gi et eksempel på en spennende fargesammensetning?

**AB:** Nei. Sett i en sammenheng kan alle sammensetninger fungere. Ingenting er en regel, alt kommer an på, det er det som er så spennende!”

**KS:** Er det prosjekter eller andre fagutøvere som har inspirert deg når det gjelder bruk av farger?

**AB:** Le Corbusier. Mies Van Der Rohe. Christo! Jeg ville trenge en hel side hvis jeg skulle beskrive dem alle. Jeg lar meg lett begeistre og inspirere når dyktige folk har gjort bra ting, uansett hva. Jeg er en stor beundrer av den russiskfødte amerikanske kunstneren Mark Rothko. Hans fantastiske bilder gir meg rike fargeopplevelser.

**KS:** Hvorfor er et flygel stort sett sort? Kunne du ha ønsket deg et flygel i rosa eller rødt?

**AB:** Det skal meget spesielle omgivelser til for at rosa flygler og grønne foliner har noe for seg. Spesielle sceneshow kanskje? Mannen min malte før min tid sitt flotte piano flaggrødt. Morsomt? Ja, i bortimot en time. Jeg er ikke helt der. Pianoet ble sort da jeg entret arenaen. Visse ting har en iboende kvalitet som ødelegges av sånne påfunn. Hvorfor klusse med ting som allerede oppfattes som vakre?

INTERIØR

**KS:** “Farger er lys”, skriver arkitekt Mette L´orange i boken Farger i arkitekturen. Hun snakker om fargenes foranderlighet som følge av hvordan dagslyset skifter gjennom døgnet og årstidene. Hva slags erfaring har du med dette?

**AB:** Farger er levende. De forandrer seg i forhold til dagslyset og tiden på døgnet, og med tilførsel av kunstig belysning. Fargene påvirker også hverandre i høy grad. I tillegg må man ikke glemme at vindusglass har farge. Glasset inneholder jern, og det gir et grønnskjær som blir sterkere jo tykkere glasset er. Når lys filtreres gjennom tykt glass blir rommets farger påvirket. Av sikkerhetsmessige årsaker utstyres blant annet del departementskontorer med glassstykker fra 25 til 100 mm. Da må vi arbeide bevisst med fargeholdningen for å kompensere for grønnskjæret. Vi benytter ofte diamantglass, hvor jerngehalten er fjernet. Mange kjenner vel til hotellet i Sandvika som ble kledd med hvite emaljerte glassplater og fikk et sterkt grønn-turkist skjær. Dette er, så vidt jeg forstår, et resultat av at man under prosjekteringen glemte å regne med glassets egenfarge når man la på hvitt på baksiden av glassplatene.

Hvorfor er det spennende å snakke med Anne om farger? Fordi hun er en særdeles

INTERIØR

fargerik person? Et fyrverkeri. Fordi hun har en drivende god forestillingsevne? Fordi hun våger? Er dønn seriøs. Fordi hun elsker det hun arbeider med – ROM! Jeg går fra Anne med et smil om mun-

### “Det skal meget spesielle omgivelser til for at rosa flygler og grønne foliner har noe for seg.”

nen. Denne sprudlende livsnyteren har lært meg noe om farger, noe som kanskje ligger akkurat i denne åpenheten. Hun overbeviser med sitt talent. Bak suksessen hennes ligger personlighet og kunstnerisk utfoldelse. Noen rød tråd i Annes prosjekter, et personlig fargespekter eller et gjenkjennelig repertoar, har jeg ikke funnet. Antakelig eksisterer den ikke. Men kanskje kan hun inspirere andre til å tørre mer. Når intuisjonen er god, og ladet med kunnskap og erfaring, er den bedre enn et fast repertoar. Den er kanskje det beste vi har.

Katharina Styren

Katharina Styren er interiørarkitekt- og designer MNIL og frilansskribent.

#### Colour, function and feeling

– An interview with interior architect Anne Berentsen

By Katharina Styren

Anne Berentsen’s list of high-profile projects is long, from offices for central government to the refurbishments of historical university buildings and the Royal Palace in Oslo. But though the design solutions vary widely, they all have a strong identity, not least because of Berentsen’s confident handling of colour.

In this interview, Katharina Styren quizzes Berentsen on her approach. Is there a set of rules behind her choices, personal or derived? Does she have favourite colours, or inadmissible combinations? –No, says Berentsen. –It all depends. Colour elicits strong reactions, and the choices depend on function, situation and of course what the client is trying to achieve.

Berentsen’s sensitivity stretches from the softest of pastels through to extensive use of black and grey, but the result is always vital, daring and carefully considered – an inspiring combination.

Katharina Styren is an interior architect and a freelance writer.